

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

на тему: «Облік та контроль розрахунків з оплати праці (на прикладі ТОВ «Белста»)»

Виконавець:

Студентка факультету менеджменту, обліку
та інформаційних технологій

Берлінська Вікторія Анатоліївна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Москалюк Ганна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах господарювання заробітна плата працівників є одним з головних показників економічної ефективності країни та рівня життя її населення. Заробітна плата поєднує інтереси різних суб'єктів економічної діяльності, а саме: роботодавців, найманих працівників, податкових служб, банківських та страхових установ.

Для найманих робітників заробітна плата є одним з головних джерел отримання доходів та саме вона є важливим засобом підвищення зацікавленості робітників у результатах своєї праці, її продуктивності, збільшенні обсягів виробництва та реалізації, а також, підвищенні якості, асортименту та конкурентоспроможності продукції (товарів, робіт, послуг).

Для керівництва підприємства заробітна плата є однією з найбільших частин витрат, а метою будь-якого суб'єкта господарювання є отримання максимального прибутку при мінімальних витратах. Отож, перед роботодавцями постає питання визначення оптимального розміру витрат на оплату праці. Податкові органи здійснюють контроль за своєчасністю та достовірністю нарахування, й сплати податків та зборів із заробітної плати.

Кожен суб'єкт економічної діяльності розглядає оплату праці як один з найважливіших показників ефективного функціонування підприємства, саме тому питання обліку, аналізу і контролю нарахування та виплати заробітної плати є актуальним та потребує дослідження.

На сьогодні регулювання заробітної плати в Україні є не стабільним, а рівень заробітної плати не відповідає очікуванням населення. Наразі відбувається підвищення мінімального розміру заробітної плати та прожиткового мінімуму для всіх громадян, що призводить до підвищення цін на товари та послуги. Громадяни України не відчують помітного покращення свого матеріального становища та відповідно рівня життя, тому вимушені їхати на заробітки закордон, що призводить до відтоку робочої сили.

Особливу увагу організації обліку розрахунків з оплати праці приділяють багато вітчизняних науковців, зокрема: О.М. Анісімова, С.А. Бурлан, Ф.Ф. Бутинець, О.В. Гамова, С.В. Глухова, А.О. Гордеюк, О.А. Грішнова, А.В. Калина, А.М. Колот, К.Б. Лобань, К.В. Маслова, Ю.Ю. Миронова, Ю.О. Михайленко, Н.В. Овсяк, В.А. Панасенко, І.В. Соболева, В.В. Сьомченко, С.О. Цимбалюк, О.А. Юрченко та ін.

У своїх працях фахівці-економісти охоплюють велике коло питань щодо ефективної організації оплати праці на підприємствах, однак не всі аспекти достатньо розглянуті та опрацьовані. Становище економіки України постійно змінюється, тому виникає необхідність пошуку нових шляхів поліпшення систем оплати праці й удосконалення обліку та контролю виплат працівникам.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є узагальнення та систематизація теоретичних і практичних основ обліку та контролю розрахунків з заробітної плати на досліджуваному підприємстві, а також надання пропозицій щодо їх удосконалення.

Завдання дослідження:

- розглянути економічну сутність категорії «заробітна плата»;
- розкрити основні форми та системи оплати праці;
- розглянути нормативно-правове регулювання обліку заробітної плати в Україні;
- проаналізувати особливості та відмінності обліку оплати праці згідно міжнародних та національних стандартів;
- визначити основні податки та збори, що пов'язані з оплатою праці, особливості їх розрахунку та сплати;
- визначити особливості організації аналітичного та синтетичного обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві;
- розглянути діючу система внутрішнього контролю заробітної плати на підприємстві;
- надати загальну характеристику ТОВ «Белста» та провести аналіз фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства;
- проаналізувати ефективність системи оплати праці ТОВ «Белста»;
- виявити та розкрити недоліки діючої системи обліку та контролю, й запропонувати напрями її вдосконалення.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження виступає процес обліку, контролю та аналізу заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є методика обліку, контролю та аналізу розрахунків із заробітної плати на ТОВ «Белста».

Методи дослідження. При проведенні дослідження використано такі загальнонаукові та спеціальні методи: порівняння, деталізація та узагальнення, аналіз та синтез економічних явищ, методи індукції та дедукції, вертикальний і горизонтальний (для зіставлення даних фінансової звітності в динаміці років), балансовий метод, графічний та табличний методи представлення даних.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є чинні законодавчі та нормативні акти України, що регламентують облік та контроль розрахунків з оплати праці, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали наукових конференцій і періодичних видань, дані засобів масової інформації та мережі Internet, а також первинна документація, облікові реєстри, внутрішня та зовнішня звітність ТОВ «Белста».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань) та 41 додатку. Загальний обсяг роботи становить 176 сторінок. Основний зміст викладено на 73-х сторінках. Робота містить 17 таблиць, 11 рисунків.

Публікації результатів дослідження. За темою дослідження опубліковано тези доповідей на 4-х конференціях:

Берлінська В. А. Аналіз використання коштів на оплату праці ТОВ «Нова Пошта». *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації:* тези доповідей VII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. Одеса: ОНЕУ, 2021. С. 99-100.

Берлінська В. А. Нормативно-правове регулювання обліку розрахунків з

оплати праці. *Сучасні проблеми розвитку економіки України: тези доповідей підсумкової студентської конференції, присвяченій 78-річчю визволення міста Одеси від фашистських загарбників*. Одеса: ОНЕУ, 2022.

Берлінська В. А. Особливості обліку розрахунків з оплати праці за національними та міжнародними стандартами. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації, присвяченій 100-річчю від дня народження д.е.н., професора Л. М. Крамаровського: тези доповідей VIII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції*. Одеса: ОНЕУ, 2022.

Берлінська В. А. Особливості організації аудиту розрахунків з оплати праці. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації, присвяченій 100-річчю від дня народження д.е.н., професора Л. М. Крамаровського: тези доповідей VIII Міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції*. Одеса: ОНЕУ, 2022.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні аспекти обліку заробітної плати»* розкрито сутність поняття «заробітна плата», її структуру та функції; наведено форми та системи оплати праці; розглянуто нормативно-правове забезпечення розрахунків за виплатами працівникам; досліджено особливості обліку виплат працівникам згідно національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

У другому розділі *«Організація обліку розрахунків з оплати праці на ТОВ «Белста»* надано загальну характеристику підприємства; розглянуто особливості аналітичного та синтетичного обліку заробітної плати на підприємстві; надано опис документального оформлення операцій з обліку заробітної плати; запропоновано заходи щодо вдосконалення обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві.

У третьому розділі *«Аналіз і контроль розрахунків з оплати праці: шляхи вдосконалення»* проведено аналіз операційних витрат, динаміки та структури фонду оплати праці, ефективності діючої системи оплати праці; представлено організацію системи внутрішнього контролю розрахунків по заробітній платі на підприємстві; надано рекомендації щодо вдосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці.

ВИСНОВКИ

Заробітна плата працівників є одним з головних показників економічної ефективності країни та рівня життя її населення. Заробітна плата поєднує інтереси різних суб'єктів економічної діяльності: роботодавців, найманих працівників, податкових служб та інших установ. На сьогодні існує понад два десятки визначень поняття «заробітна плата», що пояснюється різними поглядами дослідників.

Механізм нарахування та рівень оплати праці в Україні регулюється на законодавчому рівні Податковим кодексом України, Кодексами законів про працю,

а також Законом України «Про оплату праці».

Порівняльний аналіз МСБО 19 та НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» показав, що значною мірою національний стандарт ґрунтується на нормах міжнародного, проте, вони не ідентичні. МСБО 19 містить ґрунтовніші, проте складніші для сприйняття методологічні засади.

Об'єктом дослідження виступає процес обліку, контролю та аналізу заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків. Предметом дослідження є методика обліку, контролю та аналізу розрахунків із заробітної плати на ТОВ «Белста». Головним видом діяльності підприємства є виробництво взуття.

Аналіз основних показників діяльності ТОВ «Белста», показав, що на підприємстві з 2020 по 2021 рік спостерігається тенденція до збільшення величини чистого доходу на 45,3 млн. грн та одночасного зростання собівартості продукції на 43,1 млн. грн, проте прибуток від основної операційної діяльності та чистий прибуток також зросли на 2,1 млн. грн та 1,9 млн. грн відповідно. Аналіз фінансової стійкості ТОВ «Белста» показав, що підприємство є абсолютно фінансово стійким протягом усього аналізованого періоду, тобто з 2019 по 2021 рр.

На ТОВ «Белста» оплата праці найманих працівників здійснюється за погодинною системою. Для ведення синтетичного обліку розрахунків з оплати праці бухгалтерія ТОВ «Белста» використовує рахунок 66 «Розрахунки з оплати праці».

Варто відмітити, що за 2019-2021 рр. відбулося значне зменшення загальної кількості найманих працівників майже на 30 %. Так, якщо у 2019 році на підприємстві працювало 1 072 особа, то вже у 2021 році – 835 осіб, тобто кількість працівників зменшилась на 237 осіб. Зменшення кількості працівників вплинуло на величину фонду оплати праці, який знизився на 12,1 млн. грн.

ТОВ «Белста» почало виготовляти менш трудомістку, але більш рентабельну продукцію, що призвело до додаткового зростання обсягів продукції на 36,1 млн. грн. Позитивними моментами є те, що підвищується середній розмір заробітної плати працівників, продуктивність праці та зарплатовіддача, проте, головний показник ефективності діючої системи оплати праці, а саме: рентабельність заробітної плати має тенденцію до зниження.

Під час проведення дослідження ми виявили наступні недоліки в системі обліку та контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Белста»: в Наказі про облікову політику відсутня інформація про основні моменти, щодо обліку оплати праці, діюча система оплати праці є не дуже ефективною, недостатня кількість субрахунків до рахунку 66, штатний розклад не відповідає вимогам чинного законодавства та працівники відділу бухгалтерії підвищують свою кваліфікацію дуже рідко.

Отож, ТОВ «Белста» рекомендується вжити наступних заходів: вдосконалення Наказу про облікову політику та штатного розкладу, розробка мотиваційного механізму, відкриття нових субрахунків до рахунку 66 та проходження курсів підвищення кваліфікації працівниками відділу бухгалтерії.

На нашу думку, впровадження комплексу запропонованих заходів дозволить ТОВ «Белста» значно удосконалити та підвищити ефективність обліку та контролю за розрахунками з оплати праці працівників.

АНОТАЦІЯ

Берлінська В. А. «Облік та контроль розрахунків з оплати праці (на прикладі ТОВ «Белста»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит».

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти обліку та контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Белста».

Проаналізовано систему обліку розрахунків з оплати праці на ТОВ «Белста», організацію синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з оплати праці на підприємстві, обчислено та проаналізовано головні показники, що характеризують результати діяльності підприємства та проведено аналіз ефективності діючої системи оплати праці.

Запропоновано напрямки удосконалення обліку та контролю розрахунків з оплати праці на ТОВ «Белста», зокрема: удосконалити Наказ про облікову політику, розробити мотиваційний механізм, відкрити нові аналітичні рахунки до рахунку 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» та удосконалити штатний розклад.

Ключові слова: заробітна плата, розрахунки з оплати праці, виплати працівникам, облік, контроль, аналіз, податок з доходів фізичних осіб, військовий збір, єдиний соціальний внесок.

ANNOTATION

Berlinska V. «Accounting and control of payroll calculations (based on the example of «Belsta», LLC)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Auditing».

Odessa National Economics University. – Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical and practical aspects of accounting and control of payroll payments at «Belsta», LLC.

Author analysis the system of payroll accounting at «Belsta», LLC, the organization of synthetic and analytical accounting of payroll calculations at the enterprise, calculate and analyze the main indicators that characterize the results of the enterprise`s activities, analyze of efficiency of the current system of payroll at the enterprise.

Author offers ways of the improvement the accounting and control system at «Belsta», LLC, in particular: improve the Order on Accounting Policy, develop a motivational mechanism, open new analytical accounts for account 66 «Calculations of employee benefits» and improve staff schedule.

Keywords: salary, payroll calculations, employee benefits, accounting, control, analysis, personal income tax, military tax, single social contribution.